

PARLEMENT & WETENSCHAP

20 april 2026

EU Wetenschapstoets van voorgenomen beleid

Vereenvoudigingspakket voedsel- en diergeveiligheid (toegespitst op gewasbeschermingsmiddelen)

Wetenschappers: [prof. dr. ing. Martina Vijver](#) (Universiteit Leiden), [prof. dr. ir. Nico van den Brink](#), [dr. Edwin Alblas LLM](#) (beiden Wageningen University & Research)

Rapporteurs Tweede Kamer: Maarten Goudzwaard (JA21), Renate den Hollander (VVD), Anne-Marijke Podt (D66)

EU-adviseur: vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Beoordeelde documenten: [COM \(2025\) 1030 Final](#), [COM \(2025\) 1020 Final](#)

PARLEMENT & WETENSCHAP

Vereenvoudigingspakket voedsel- en dierveiligheid (toegespitst op gewasbeschermingsmiddelen)

Deel 1: aspecten uit het EU impact assessment (in te vullen door EU-adviseur)

Nr.	Vraag	Informatie afkomstig uit het EU impact assessment
1.	Probleemdefinitie en noodzaak voorstel - Welk probleem wil de EU oplossen? - Wie worden geraakt door het probleem? - Waarom is EU-wetgeving nodig volgens de Europese Commissie?	Impact assessment ontbreekt (De urgentie van de voorstellen laat volgens de Europese Commissie geen ruimte voor een dergelijke toets) Voor het voorstel over maximale residulimieten wordt een IA verwacht in de zomer van 2026 ¹ . Deze zal de gevolgen voor de concurrentiepositie van de EU en de internationale implicaties onderzoeken.
2.	Doel Wat is het doel van het EU voorstel?	Zie punt 1
3.	Beleidsopties - Welke beleidsopties heeft de EC overwogen? - Waarom is de keuze gevallen op deze beleidsoptie? - Wat zijn de verwachte effecten (i.e. sociaal, economisch, milieu, etc.) van de gekozen beleidsoptie?	Zie punt 1
4.	Monitoring en evaluatie Hoe worden de effecten gemonitord en geëvalueerd?	Zie punt 1

¹ Europese Commissie, [Daily News 25 / 11 / 2025](#)

Deel 2: Impact EU-voorstel op Nederland (kolom 1 in te vullen door EU-adviseur, rechterkolom in te vullen door wetenschappers)

Nr	Onderwerp	Beoordeling kabinet in BNC-fiche	Observaties & aanbevelingen wetenschappers
1.	Algemene observaties	N.v.t.	Bevindingen algemeen Wij concluderen dat de voorstellen zoals gepresenteerd niet zullen leiden tot het behalen van de gestelde doelen. We zien niet dat de regelgeving zal versimpelen en ook niet dat de plannen zullen leiden tot vermindering van administratieve lasten. De plannen zullen niet leiden tot een gelijk speelveld en zullen niet leiden tot versnelde innovaties en toelatingen. Ten slotte is het onze inschatting dat de plannen niet zullen leiden tot een beter bescherming van mens en milieu tegen negatieve effecten van het gebruik van bestrijdingsmiddelen. De voorstellen zullen daarentegen wel leiden tot een verschuiving van de vervuiling en bewijslast van producenten van stoffen naar andere actoren, waarbij verantwoordelijkheid en waar zorgen kenbaar gemaakt kunnen worden niet helder geïdentificeerd zijn in de voorstellen. Er is door de Europese Commissie voor gekozen om geen <i>impact assessment</i> uit te voeren om de effectiviteit van de voorstellen te beoordelen. Er is niet nader onderbouwd of de gewenste versimpeling van regelgeving en versnelling van toelating daadwerkelijk bereikt zullen worden (zie punt 4). <u>Bevindingen per gesteld doel</u> Versimpelen regelgeving, versnelde toelating en risicogerichte herbeoordeling. Als oplossing voor het verminderen van de werkdruk om zo processen te versnellen, stelt de Europese Commissie voor om verplichte periodieke herbeoordeling van middelen te laten vervallen. Ze stelt toelating voor onbepaalde tijd voor (zonder periodieke herbeoordeling), in combinatie met de mogelijkheid van risicogerichte herbeoordeling van alle stoffen. Er is echter veel onduidelijk over de invulling van de plannen; welke criteria worden toegepast en wie er welk mandaat krijgt in de besluitvorming. Het proces om een risicogerichte herbeoordeling van oude stoffen te starten is niet helder beschreven, criteria zijn niet gesteld en er is geen instantie aangegeven die verantwoordelijk draagt. Het is daarmee niet duidelijk hoe de voorgestelde werkprogramma's aan het doel van risicogerichte herbeoordeling kunnen voldoen. Dit geldt voor herevaluaties van middelen (nationaal) en actieve stoffen (EU EFSA) Daarom is niet duidelijk of de voorliggende plannen zullen leiden tot versimpeling van de regelgeving, vermindering van de werkdruk en versnelde toelating.

		Gelijk speelveld en innovatiekracht. In de voorstellen worden nieuwe stoffen beoordeeld op basis van de laatste wetenschappelijke inzichten. De al toegelaten stoffen zullen daarentegen niet worden herbeoordeeld en blijven toegelaten op basis van oude, meestal minder strenge criteria. Dit geeft een ongelijk speelveld tussen toegelaten en nieuwe stoffen. Dit zal innovatie van nieuwe stoffen en toelating van mogelijk veiligere middelen tegengaan. Bescherming mens en milieu. Als de periodieke herbeoordeling wordt afgeschaft is de kans groot dat stoffen op de markt blijven die bij langdurige blootstelling schadelijke effecten hebben op milieu en gezondheid. Beoordeling van risico's van stoffen voordat deze op de markt komen blijkt namelijk onvoldoende om langdurige effecten goed te voorspellen (punt 2). De gebruikte methodes onderschatten bijvoorbeeld vaak de effecten van stoffen op het zenuwstelsel en het immuunsysteem van zowel mensen als dieren. Bovendien is herhaaldelijk aangetoond dat gevoeligheden van dieren voor stoffen in laboratoriumstudies verschillen van die in de praktijk, omdat ecosystemen en de menselijke gezondheid worden bepaald door complexe en langdurige, subtiele interacties waarop stoffen, zelfs in lage concentraties, invloed kunnen hebben. Deze wijziging brengt daarom belangrijke risico's mee voor verduurzaming en voor het beschermingsniveau van de gezondheid van mens en milieu. Bewijslast. Belangrijk om zich te realiseren is dat, wanneer de voorstellen voor risicogerichte herbeoordelingen worden doorgevoerd, de bewijslast van de producenten van de stoffen wordt overgeheveld naar overheden of andere actoren (naar wie is niet duidelijk). Bij een herbeoordeling is het dan niet meer de producent die moet aantonen dat de stoffen wel veilig zijn, maar anderen moeten aantonen dat stoffen en middelen niet meer veilig zijn. Dit is tegen het voorzorgsprincipe, verankerd in het huidige systeem, en daarmee een principiële andere benadering. Daarnaast zal de evaluatie een politieke dynamiek krijgen omdat lidstaten via de EFSA een herbeoordeling moeten aanvragen zie voorbeeld 1 in appendix. Versnelde toelating Biocontrols². Met het voorstel wil de Europese Commissie de toelating van zogenaamde biocontrols (zie voetnoot 2 voor hier gebruikte definitie van biocontrols) versnellen, en baseert dit op het succes in het verleden met toelatingsprocedures voor micro-organismen. Dit is een goed uitgangspunt, maar niet goed
--	--	---

² **Definitie Biocontrols:** biocontrols zijn in het EC-voorstel niet goed gedefinieerd. Wij hebben in onze reflectie de volgende definitie aangenomen: biocontrols zijn gewasbeschermingsmiddelen van biologische oorsprong, zowel levend als niet levend. Levende biocontrols zijn o.a. biologische vijanden van pestsoorten of pathogene microbiële organismen. Niet-levende biocontrols zijn stoffen die al dan niet toxisch zijn, waaronder plantenextracten, semio-chemicaliën (bijv. feromonen: geurstoffen die dieren afstoten of aantrekken) maar ook zogenaamd ds-RNA (genetische codes die soort-specifiek kunnen ingrijpen in de fysiologie van pestsoorten).

			uitgewerkt in de voorliggende plannen. We doen daar hieronder aanbevelingen voor. Aanbevelingen: • Behoud periodieke herbeoordeling voor alle stoffen. Slimmer toetsen kan werkdruk verminderen (zie punt 3). • Behoud het voorzorgprincipe van het huidige systeem. Bewijslast moet bij producenten blijven, het voorzorgprincipe van de huidige regelgeving moet leidend blijven. • Zet ‘Green lanes’ in voor biocontrols. Het ontwikkelen van zogenaamde ‘green lanes’ voor biocontrols maakt het mogelijk om beoordelingen te maken voor de specifieke klassen van middelen. Voorwaarde is dat er een classificatie van de biocontrolmiddelen wordt ontwikkeld en daarbij aansluitende specifieke beoordelingstrajecten voor de verschillende classificaties (zie punt 3). • Sta geen verlenging toe van ‘Grace periods’. Verlenging van <i>grace periods</i> (punt 4) zal leiden tot een langer gebruik van middelen met in principe onacceptabele risico’s terwijl niet is duidelijk gemaakt of het probleem van nood-toelatingen wordt opgelost.
2.	Doeltreffendheid en doelmatigheid - Op welke wijze en in welke mate wordt verwacht dat het EU-voorstel in Nederland gaat bijdragen aan de beoogde prestaties en effecten? - Waarom is het EU-voorstel in Nederland een doelmatige manier om de beoogde prestaties en effecten te bereiken? Denk aan: - Doel: Is het doel voldoende duidelijk? - Beleidsopties: Wat zijn voor/nadelen van de voorgestelde optie? - Zijn er bepaalde externe factoren die in de weg staan aan het halen van de beoogde doelstelling in Nederland? - Zijn er effectievere en/of doelmatigere alternatieven die men ook had kunnen overwegen, en voor Nederland relevant(er) kunnen zijn? - Zijn er neveneffecten (positief of negatief)? - Wat zijn de zgn. ‘cost of inaction’, de kosten van het niet nemen van maatregelen?	Doel: Het pakket maakt deel uit van een bredere serie Omnibusvoorstellen die zijn bedoeld om Europese regelgeving te vereenvoudigen. Het kabinet ondersteunt vereenvoudiging, versnelling en harmonisatie van Europese regels, zolang deze bijdragen aan innovatie, verduurzaming en een gelijk speelveld, en het beschermingsniveau voor mens, dier en milieu, wordt gehandhaafd (blz 6, 4^e alinea BNC-fiche). De bijdrage van NL aan het doel is - het versnellen van markttoelating van gewasbeschermingsmiddelen en toepassing van biocontrol en laagrisicomiddelen (blz 6, laatste alinea BNC-fiche). - Harmonisatie van regelgeving binnen de EU op MRLs (maximumresiduniveau) , diervoederadditieven, dierenwelzijn, hygiëne regels, migratietesten voor kunststoffen en GGO-gerelateerde regelgeving (blz 7, 3 alinea BNC-fiche) Bovenstaande punten sluiten aan bij bestaande Nederlandse beleidsprogramma’s zoals het uitvoeringsprogramma van de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 (blz 6, laatste alinea BNC-fiche)	Het is zeer onzeker en onduidelijk of de voorstellen zullen leiden tot de gestelde doelen. Versnelde markttoelating biocontrols: De huidige voorstellen zijn niet concreet over hoe biocontrols moeten worden beoordeeld. Er zijn geen goede criteria voor wat biocontrols, zijn (te breed geformuleerde definitie in artikel 3). Classificering van stoffen/middelen is onzes inziens noodzakelijk om toelating via specifieke beoordelingstrajecten mogelijk te maken. Als dat wordt uitgewerkt is er een grotere kans op simplificering van beoordelingen, versnelling ervan in de tijd en daarmee lastenverlichting. Hierbij kan gericht gestuurd worden op versnelling van de gewenste markttoelating van biocontrols en kan innovatie worden gestimuleerd. Risicogerichte herbeoordeling van stoffen: Duurzaamheid/beschermingsniveau: bij de toelating zijn stoffen (EU) en middelen (nationaal) beoordeeld op basis van inzichten uit experimenten en modellen. Vaak worden na gebruik van middelen de reële risico’s voor mens en ecosysteem pas zichtbaar in het veld (zie voorbeeld 2 in de bijlage). Monitoren van risico’s bij gebruik na toelating is essentieel voor het identificeren van daadwerkelijke

			ecosysteem-/gezondheidsrisico's (Vijver et al. 2017), zeker bij het loslaten van reguliere periodieke herbeoordelingen. Er is geen uitwerking van de zogenaamd werkprogramma's die tot een gedegen risicogerichte herbeoordeling kunnen leiden (geen criteria, geen mandaathouder, geen procedure, geen voorstel tot risicomonitoring van gebruikte stoffen en middelen o.a. met betrekking tot bewijslast. Het is bovenal onduidelijk wanneer herbeoordeling wél getriggerd kan worden, en door/bij welke instantie. Het is hierbij heel onzeker of een dergelijke risicogerichte aanpak wel duurzaam is en voldoende bescherming biedt. Verduurzaming van middelengebruik is meer gebaat bij specifieke beoordelingstrajecten voor verschillende classificaties van stoffen en middelen (zie punt 1). Dit zou toelating versnellen en capaciteit efficiënter benutten, waarbij de duurzaamheid en veiligheid beter gegarandeerd blijven (mede door betere expertise en snelheid). Innovatie/gelijk speelveld: toelating van stoffen voor onbepaalde tijd resulteert erin dat nieuwe stoffen op de markt wel tegen nieuwe criteria (op basis van de nieuwste wetenschappelijke inzichten) worden beoordeeld, maar oude stoffen niet. Deze nieuwe criteria zijn meestal strenger, waardoor stoffen die in principe beter kunnen zijn dan bestaande, mogelijk toch niet worden toegelaten. Dit zorgt voor een ongelijk speelveld en remt innovatie. Reguliere herbeoordeling van bestaande toelatingen op basis van de nieuwste wetenschappelijke inzichten zorgt daarentegen voor een gelijk speelveld en stimuleert innovatie. Werkdruk: het is niet duidelijk wat de criteria zijn voor afweging voor een risicogerichte herbeoordeling van een specifieke stof/middel en welke partijen daarin een rol spelen (zie punt 1). Bij een dergelijke afweging spelen veel verschillende actoren met grote belangen een rol. Het is mogelijk dat een dergelijke afweging veel capaciteit gaat vragen in de opstartfase van een risicogerichte herbeoordeling (lange beslissingstrajecten); capaciteit die niet meer aan herbeoordeling zelf kan worden besteed. Het is daarmee op zijn minst twijfelachtig of de plannen, waar het gaat om herbeoordelingen, tot een verminderde werkdruk leiden.
3.	Gevolgen voor partijen - Welke partijen worden in Nederland geraakt door het EU-voorstel? Denk hierbij aan uitvoeringsorganisaties, lokale en regionale overheden, burgers en bedrijfsleven en eventuele andere stakeholders) - Wat zijn de gevolgen van het EU-voorstel voor deze partijen? Denk hierbij aan financiële consequenties, capaciteitsbeslag, administratieve lasten/ regeldruk, uitvoeringskosten)	De wijzigingen in verordening (EG) nr. 1107/2009 moeten volgens de Commissie leiden tot substantiële verlaging van administratieve lasten en kosten voor het bedrijfsleven, met name voor aanvragers van gewasbeschermingsmiddelen. In het bijzonder mkb-bedrijven, die actief zijn in biocontrols en laag-risico producten, zouden hiervan moeten profiteren (p 15, laatste alinea BNC-fiche). Voor burgers verwacht de Commissie geen directe financiële lasten of extra	De verwachte gevolgen kunnen als volgt worden samengevat. Versnelde markttoelating biocontrols: • Bedrijfsleven en mkb: versimpeling en versnelling van toelating zou mogelijk tot een lastenverlichting voor deze partijen leiden en tot een snellere toelating tot markten (zie 'biocontrols' in punt 2).

		regeldruk voor deze wijzigingen (p 16, 1^e alinea BNC-fiche). De Commissie geeft in haar voorstellen aan dat er geen directe financiële gevolgen voor lidstaten worden voorzien (p 15, 1^e alinea BNC-fiche). Voor verordening (EG) 1107/2009 en verordening (EU) nr. 528/2012 verwacht het kabinet dat er extra financiering voor het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) vanuit de Rijksoverheid nodig zal zijn (p 15, 2^e alinea BNC-fiche).	• Agrariërs/gebruikers: in de huidige voorstellen is niet helder wat tot biocontrols kan worden gerekend, wat hun beschikbaarheid niet versnelt. Verduurzaming van de Nederlandse landbouw kan worden versneld door alternatieve, innovatieve methodes beter op de markt te krijgen door stoffen eerst te classificeren en dan gericht te beoordelen (zie punt 2). • Beoordelingsinstanties: het voorstel om de registratie van gebruik van biocontrols door boeren te schrappen is een risico voor beoordelingsinstanties. Wanneer een biocontrol toch niet zo veilig blijkt te zijn als in eerste instantie wordt aangenomen is reconstructie van (historisch) gebruik waarschijnlijk nodig, alsook monitoring, wat aanzienlijke capaciteit kan vragen. Hierbij is niet duidelijk welke instantie welk mandaat heeft (NWWA, Ctgb, waterschap, lokale overheden). Dit kan leiden tot het afschuiven van verantwoordelijkheid en uitblijven van benodigde actie. Risicogerichte herbeoordeling van stoffen: • Beoordelingsinstanties: het is op basis van de huidige voorstellen niet duidelijk wat de te verwachte capaciteitsbehoefte is voor de verschillende instanties. Als periodieke herbeoordeling niet meer wordt uitgevoerd is het onduidelijk waar de verschillende stakeholders (zie punt hierboven 'Beoordelingsinstanties') zich kunnen melden met zorgen en bevindingen v.w.b. effecten en risico's (incl. doorschuiven van kosten). Het Ctgb zal via de EU weer herbeoordeling van stoffen moeten aanvragen, waarbij alle lidstaten eens stem moeten uitbrengen. Zo wordt de roep om herbeoordeling van middelen een politiek besluit (zie ook onder punt 4, en voorbeeld 1 appendix). • Mandaat: het is onduidelijk welke instantie verantwoordelijk is voor het ondernemen van actie wanneer bij het gebruik van middelen na toelating onvoorziene risico's en effecten worden gesignaleerd.
4.	Maatschappelijke gevolgen - Wat zijn de maatschappelijke gevolgen van het EU-voorstel in Nederland? Denk aan de impact op het Nederlandse klimaat en leefomgeving, concurrentievermogen, vestigingsklimaat, arbeidsmarkt – werkgevers & werknemers, brede welvaart, lange-termijn-gevolgen?	Het pakket kan verschillende maatschappelijke gevolgen hebben voor Nederland, met name voor de leefomgeving, economie en het concurrentievermogen. Snellere toelatingsprocedures kunnen bijdragen aan duurzamere landbouw en een betere milieukwaliteit, mits de veiligheidsbeoordeling zorgvuldig blijft (p 15-16, BNC-fiche) Daarnaast kan het voorstel positieve economische effecten hebben voor het bedrijfsleven. De Europese Commissie verwacht dat aanpassingen in de regelgeving voor gewasbeschermingsmiddelen leiden tot een aanzienlijke verlaging van administratieve lasten (p 15, 3^e alinea BNC-fiche). Zo wordt door een risicogebaseerd herbeoordelingssysteem een kostenbesparing geraamd van ongeveer 49,6 miljoen euro per jaar voor reguliere stoffen en 6,5 miljoen euro	• Er is door de Europese Commissie voor gekozen geen <i>impact assessment</i> uit te voeren, waardoor de effectiviteit van de maatregelen niet uitgewerkt is. Het is daarmee de vraag of de gestelde doelen werkelijk kunnen worden bereikt met behoud van gezondheid voor mens en milieu. En tevens of ze niet in strijd zijn met het voorzorgsbeginsel (zie voorbeeld 5 in de bijlage) De voorstellen missen daarnaast heldere criteria en beschrijvingen van procedures die kunnen helpen een duidelijke <i>impact assessment</i> te maken. Verder voorzien wij het volgende:

		voor biocontrol-stoffen (p 15, laatste alinea BNC-fiche). Ook in andere sectoren worden kostenbesparingen verwacht, bijvoorbeeld circa 71,5 miljoen euro per jaar door wijzigingen in de biocidenverordening en ongeveer 221 miljoen euro door aanpassingen in de regelgeving voor diervoederadditieven (idem.) De voorstellen kunnen bovendien het vestigingsklimaat en concurrentievermogen van de EU versterken. Door regels te vereenvoudigen en procedures te versnellen wordt het aantrekkelijker voor bedrijven om zich in de EU te vestigen en producten op de markt te brengen(p 16, laatste alinea BNC-fiche). Voor Nederland, met een sterke agrifoodsector en logistieke positie, kan dit economische voordelen opleveren. Tegelijkertijd blijft het belangrijk dat mogelijke risico's, zoals dierziekten of negatieve milieueffecten, goed worden beheerst (p 15, 4^e alinea BNC-fiche).	Versnelde markttoelating biocontrols: zonder heldere classificeringcriteria is herbeoordeling via specifieke 'green lanes' niet mogelijk. Hiervoor zal een specifiek kader moeten worden uitgewerkt om versnelde toelating van de verschillende typen biocontrols mogelijk te maken (zie ook punt 2). Risicogerichte herbeoordeling van stoffen: • Duurzaamheid. De voorstellen zullen onzes inziens niet leiden tot de gewenste verbeteringen v.w.b. duurzaamheid en bescherming van mens en milieu. Nieuwe middelen moeten tegen nieuwe criteria worden beoordeeld, bestaande middelen niet. Dit geeft een scheef speelveld, waardoor innovatie kan worden geremd (zie 'Innovatie' punt 2). Daarnaast is er op dit moment grote achterstand bij de herbeoordeling van stoffen, wat zeer onwenselijk is. Dat is echter vooral een gevolg van gebrek aan middelen en capaciteit bij beoordelingsinstanties. Dat kan worden aangepakt door o.a. verruiming van capaciteit bij de beoordelende organisatie en beter gebruik van technologische innovatie. Ook is het twijfelachtig of de voorgestelde plannen voor risicogerichte herbeoordelingen eenzelfde bescherming van mens en milieu garanderen (zie punt 2). Een betere geleiding van specifieke beoordelingen op basis van goede classificatie van stoffen en biocontrols kan voor beide een oplossing bieden (zie punt 1). • Vereenvoudiging toelating. De voorstellen laten de periodieke herbeoordeling van stoffen op EU-niveau vervallen, maar op lidstaatniveau blijft deze bestaan. Dit zorgt ervoor dat de huidige, logische flow (herbeoordeling van actieve stoffen door de EU, gevolgd door de beoordeling van te gebruiken middelen door lidstaten), wordt losgelaten. De plannen resulteren er mogelijk in dat individuele lidstaten regulier herbeoordelingen doen van middelen, wat bij een negatieve beoordeling kan leiden tot een herbeoordeling van de werkzame stof (uit het middel) door EFSA. Dit kan dan weer gevolgd worden door herbeoordelingen van middelen met de betreffende actieve stof in andere lidstaten. Dit vereenvoudigt de toelating – en daarmee administratieve lasten - zeker niet. • Verlenging opgebruiktermijn 'grace period'. Deze maatregel wordt gezien als oplossing voor noodtoelating van middelen. Dit is echter niet onderbouwd. Door verlengd gebruik komen de (inmiddels niet meer toegelaten) middelen nog steeds in het milieu terecht. Dit leidt tot onacceptabele risico's (anders zou de stof wel zijn toegelaten).
--	--	---	--

			Voor middelen onder artikel 4(7) (middelen die zijn toegelaten om urgente redenen, ook al voldoen ze niet aan de normale toelatingscriteria), wordt door de Europese Commissie het opstellen van een ‘phasing-out plan’ niet meer nodig geacht. Dit omdat een dergelijke toelating maar voor vijf jaar zou gelden. Zonder een dergelijk ‘phasing out’-plan is het echter niet helder hoe de noodsituatie verbeterd en hoe gebruik van de risicovolle middelen kan worden gestopt. Dergelijke noodtoelatingen kunnen erg lang duren als er geen plannen worden gemaakt om plagen op andere manieren te bestrijden. (Voorbeeld 3 in de bijlage)
5.	Verhouding tot Nederlandse beleidsplannen - Hoe verhoudt het EU-voorstel zich tot bestaand Nederlands beleid en wetgeving en eventuele nationale beleidsvoornemens? Denk aan: wat zijn mogelijke conflicten tussen Nederlands beleid en het EU-voorstel, of hoe kan het EU-voorstel Nederlands beleid versterken.	Het pakket sluit grotendeels aan bij het bestaande Nederlandse beleid op het gebied van landbouw, voedselveiligheid en diergezondheid, maar heeft wel gevolgen voor nationale regelgeving. Voor verschillende onderdelen zal Nederland zijn nationale wet- en regelgeving moeten aanpassen om deze in overeenstemming te brengen met de gewijzigde Europese regels. Zo bevatten de voorgestelde wijzigingen in Verordening (EG) nr. 1107/2009 verdere harmonisatiemaatregelen, bijvoorbeeld voor wederzijdse erkenning van gewasbeschermingsmiddelen en de bescherming van gegevens. Hierdoor wordt de nationale beleidsruimte beperkter en zal Nederland zijn uitvoeringsregelgeving en beleidsregels moeten aanpassen, met name met betrekking tot biocontrol-middelen en laag-risicostoffen (p17, 4^e alinea BNC-fiche). Een belangrijke wijziging voor nationale regelgeving is de introductie van stilzwijgende instemming (lex silencio positivo) bij de wederzijdse erkenning van gewasbeschermingsmiddelen die uitsluitend biocontrol- of laag-risicostoffen bevatten. Wanneer een lidstaat niet binnen de vastgestelde termijn beslist, wordt de toelating automatisch verleend. Deze toepassing van de lex silencio positivo volgt rechtstreeks uit het Unierecht, waardoor Nederland hiervan nationaal niet kan afwijken. Dit kan de nationale beoordelingsruimte beperken, maar kan tegelijkertijd procedures versnellen en de toelating van innovatieve middelen bevorderen (p17, 5^e alinea BNC-fiche). Tegelijkertijd kan het EU-voorstel het Nederlandse beleid versterken. Het voorstel bevat verschillende bevoegdheden voor de Europese Commissie om via gedelegeerde en uitvoeringshandelingen nadere regels vast te stellen. Volgens het kabinet is dit wenselijk, omdat het bijdraagt aan flexibiliteit, snellere besluitvorming en een uniforme toepassing van regels binnen de EU (p18, 3^e alinea en p19, 1^e alinea BNC-fiche).	Wij voorzien conflicten tussen geldende regelgeving en het Omnibus-voorstel, specifiek omdat garanties ontbreken dat versnelde toelating van biocontrols daadwerkelijk zal plaatsvinden, en dat het loslaten van periodieke herbeoordelingen niet zal leiden tot een verminderd beschermingsniveau van mens en ecosysteem (Voorbeeld 5 in de bijlage). Denk hierbij aan: Kaderrichtlijn Water: het Nederlandse oppervlaktewater, inclusief dat in natuurgebieden, kampt al met een hoge concentratie bestrijdingsmiddelen en met de effecten ervan op waterorganismen (www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl (refs: Bruhl et al (2021) over Duitsland, Meten=Weten (2025)). Het Omnibus-voorstel voorziet niet in monitoring van ecologische effecten bij gebruik van middelen na toelating, waardoor schadelijke druk kan blijven toenemen. Hetzelfde geldt voor de Habitatrichtlijn en de Natuurherstelverordening. Humane gezondheid: het SPRINT-consortium heeft aangetoond dat residuen o.a. in urine zitten, dus dat er sprake is geweest van blootstelling. Ook bloed van zwangere vrouwen bevatte pesticiden (ref: Braun et al 2024). Een verminderd beschermingsniveau door het loslaten van periodieke herbeoordeling schuurt o.a. met de grondwettelijke taak: zorgdragen voor volksgezondheid en milieu. Lex silencio positivo³: het toepassen hiervan kan ertoe leiden dat stoffen niet in de juiste termijn worden beoordeeld en dat daarmee risico's niet op tijd worden opgemerkt en aangepakt. Het gevolg is dat een stof automatisch wordt toegelaten, zonder beoordeling, en dat er met regelmaat stoffen moeten worden toegelaten die mogelijk niet optimaal / veilig zijn voor gebruik in Nederland (ook a is dit gelimiteerd tot biocontrols en laag-risicostoffen).

³ Zie https://nl.wikipedia.org/wiki/Lex_silencio_positivo

		Het versnellen van markttoelating van gewasbeschermingsmiddelen en toepassing van biocontrol en laagrisicomiddelen (blz 6, laatste alinea BNC-fiche) sluit aan bij bestaande Nederlandse beleidsprogramma's zoals het uitvoeringsprogramma van de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 (blz 6, laatste alinea BNC-fiche)	
6.	Uitvoerbaarheid - Welke uitvoeringsorganisaties, lagere overheden en toezichthouders worden geraakt door het EU-voorstel? - Wat is de mogelijke impact ten aanzien van de uitvoering van het EU-voorstel in Nederland voor uitvoeringsorganisaties, lagere overheden en toezichthouders? Denk aan: waar kunnen zich mogelijke problemen voor doen in de uitvoering van dit EU-voorstel? Bijvoorbeeld op het gebied van de benodigde kennis, capaciteit, financiële middelen, organisatie, inhoudelijke strategie, etc. om het EU-voorstel uit te voeren.	Het EU-voorstel raakt in Nederland meerdere uitvoeringsorganisaties en toezichthouders, met name het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb), de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de waterschappen (p 21, 1e alinea en p 22, 3e alinea BNC fiche) Voor het Ctgb kan het voorstel impact hebben voor de uitvoerbaarheid. Door de voorgestelde wijzigingen bestaat het risico dat nationale autoriteiten opnieuw informatie over werkzame stoffen moeten beoordelen in plaats van dat één Europese beoordeling volstaat. Hierdoor moeten meerdere lidstaten dezelfde stofinformatie beoordelen, wat kan leiden tot langere beoordelingsprocedures, hogere kosten en een grotere werklast voor het Ctgb (p21, 1e alinea BNC-fiche). Daarnaast kan het voorstel leiden tot schommelingen in de werkvoorraad, waardoor het lastiger wordt om een stabiel team van deskundigen met specialistische kennis te behouden (p 21, 2^e alinea BNC-fiche). Ook wordt de voorgestelde beslistermijn van 120 dagen voor bepaalde biocontrol-middelen als onrealistisch gezien, omdat binnen die periode niet alle nationaal specifieke aspecten, zoals de bescherming van water, voldoende kunnen worden beoordeeld (p 21, 3^e alinea BNC-fiche). Voor toezichthouders zoals de NVWA en de waterschappen kan het voorstel leiden tot extra toezichtstaken, bijvoorbeeld door een aangescherpte definitie van behandeld uitgangsmateriaal en aanpassingen in administratieve processen en etikettering in de keten (P 22, 3^e alinea BNC-fiche) Tegelijkertijd kan het vervallen van de registratieplicht voor professionele gebruikers van biologische gewasbeschermingsmiddelen ertoe leiden dat toezichthouders minder zicht hebben op het gebruik van deze middelen, wat het toezicht kan bemoeilijken (Ibid.) Daarnaast kan het CBS worden geraakt, omdat het wegvallen van registratiegegevens mogelijk aanvullende dataverzameling vereist voor statistieken over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, wat extra uitvoeringslasten kan veroorzaken (Ibid.).	Capaciteit: voor een goede uitvoerbaarheid is voldoende capaciteit nodig. De voorstellen maken capaciteitsuitbreiding noodzakelijk, en dat is in tegenspraak zijn met de gestelde doelen van de voorstellen (voorbeeld 5 in de bijlage). Versnelling markttoelating biocontrols: voor een verbeterde uitvoerbaarheid van de toelating van stoffen, specifiek biocontrols, is versnelling van processen essentieel. De voorliggende voorstellen zullen mogelijk tot complexere procedures leiden, bijvoorbeeld doordat op EU-niveau periodieke herkeuringen zijn afgeschaft terwijl deze op lidstaatsniveau nog kunnen worden uitgevoerd. Niet helder is hoe dit werkt tussen lidstaten en EU en tussen lidstaten onderling. Risicogerichte herbeoordeling: voor een goede uitvoering van risicogerichte beoordeling is een onderliggend programma van o.a. monitoring van reële risico's essentieel. Om te garanderen dat relevante risico's daadwerkelijk worden opgepikt vraagt dit een grote inspanning en bijbehorende financiën. Ad-hoc-werkprogramma's zoals voorgesteld zijn daarvoor niet voldoende, omdat deze zich niet richten op onbekende risico's. Niet helder is wie hiervoor verantwoordelijk is, en wie het mandaat heeft te beslissen. Dit kan geen rol zijn voor de wetenschap. Die zal als mogelijke bijvangst van onderzoek risico's kunnen aantonen, maar heeft niet als taak de risico's van het middelengebruik te monitoren. Lagere overheden: waterbeheerders ervaren al jarenlang dat ze de milieukwaliteitsnormen van bestrijdingsmiddelen in hun water niet altijd halen. Met de voorgestelde wijzigingen voor de risicogerichte herbeoordeling krijgen provincies, waterschappen, gemeenten en omgevingsdiensten mogelijk een grotere rol in het identificeren en agenderen van risico's van pesticiden bij gebruik na toelating. De taakverdeling en werkprocessen zijn hierbij echter niet duidelijk. Ook is onduidelijk wie hiervoor verantwoordelijkheid draagt. Dit kan ertoe leiden dat risico's niet op tijd wordenesignaleerd en dat geen passende actie ondernomen wordt. Lagere overheden hebben recent een handreiking gekregen hoe om te gaan met pesticiden in de leefomgeving (ref: De Vries en Nuijen, 2026), maar er zijn slechts enkele regio's die daarmee ervaring hebben. Door onduidelijkheden in de toelating en beoordeling van pesticiden kunnen op lokaal en

			regionaal niveau participatieprocessen gefrustreerd raken waardoor participanten tegenover elkaar kunnen komen te staan (polarisatie).
7.	Haalbaarheid - In welke mate en op welke termijn is het beleidsdoel van het EU-voorstel in de Nederlandse context haalbaar?	De voorgestelde wijzigingen treden in werking 20 dagen na publicatie in het Publicatieblad van de Europese Unie, en zijn vanaf dat moment rechtstreeks van toepassing. Voor de richtlijnen nr. 98/58, nr. 2009/128 en nr. 82/711 wordt voorzien in omzettingstijd. Voor de wijzigingen in verordening (EG) nr. 1107/2009 en (EG) nr. 999/2001 zal er extra tijd nodig zijn om te voldoen aan de gewijzigde regelgeving. Het kabinet zal hier aandacht voor vragen tijdens de onderhandelingen (p 20, 3 ^e alinea BNC-fiche)	Tijdframe. Gezien de grote impact van de voorstellen is te verwachten dat een ruime periode nodig is om deze te implementeren. Met name de overgang van periodieke naar risicogerichte herbeoordeling vraagt verduidelijking van procedures, criteria, bevoegd gezag en noodzaak tot het betrekken van stakeholders, maar zeker ook de ontwikkeling van een systematische aanpak voor de monitoring van risico's na toelating. Het feit dat de bewijslast van de producent overgaat naar een andere partij (niet duidelijk wie) is hierbij van belang. Capaciteit. We onderschrijven de conclusie uit de BNC-fiche dat er extra tijd nodig is, maar voegen daaraantoe dat de verandering ook (tijdelijk) meer capaciteit zal vragen voor implementatie, met name bij uitvoeringsinstanties (zie voorbeeld 4 in de bijlage)

Tweede Kamer
DER STATEN-GENERAAL

Universiteiten
van Nederland

TNO

KNAW

de jonge akademie

Disclaimer

De Jonge Akademie, KNAW, NWO, TNO, UMCNL, UNL en VH bemiddelen tussen parlementaire kennisvraag en wetenschappelijk kennisaanbod. De informatie in het kader van Parlement en Wetenschap is afkomstig van vooraanstaande wetenschappers, maar niet onderworpen aan peer review en niet door de wetenschapsorganisaties geverifieerd.

Appendix 1 Voorbeelden van casussen (**NB**: dit is casuïstiek en dus niet allesomvattend):

Voorbeeld 1 (Ad 5) Conform artikel 21 van de EU verordening 1107/2009 kan de Commissie ook nu al een actieve stof herbeoordelen, bijvoorbeeld als nieuwe wetenschappelijke inzichten hiertoe aanleiding geven. De Omnibus verheft dit uitzonderingsartikel tot de algemene werkwijze. Het blijkt dat, ondanks meldingen sinds 2020 over steeds nieuwe wetenschappelijke studies over flupyradifurone en het verzoek deze stof te herbeoordelen, dit nog steeds niet is gebeurd. Daarnaast hebben in juli en oktober 2025 drie lidstaten op grond van artikel 21 een herbeoordeling gevraagd van zes actieve PFAS-stoffen, naar aanleiding van de Deense studie die aantoonde dat deze stoffen afbreken tot TFA en in het grondwater terechtkomen. Toch is de Commissie van mening dat deze procedure in dit stadium “een beperkte waarde” zou hebben en weigert zij deze nieuwe studie, beschikbaar sinds december 2024, op te nemen in het onderzoek van de betrokken stoffen. Hieruit blijkt dat het politieke karakter van deze werkwijze en het op een zijspoor zetten van wetenschappelijke inzichten opnieuw leidt tot vertraging, en de herbeoordeling van gevaarlijke stoffen niet versnelt. Hetzelfde geldt voor de bentazonproblematiek in grondwater, die jaren een probleem heeft kunnen zijn (en in sommige regio’s nog is) terwijl het al lang een probleem is bij drinkwateronttrekingspunten.

Voorbeeld 2 Een voorbeeld van de conclusie dat *prospectieve* inschatting niet altijd goed gaat en dus *retrospectieve* verificatie nodig heeft: neonicotinoïden werden aanvankelijk als milieuvriendelijker beschouwd omdat ze selectiever leken: ze zijn zeer giftig voor insecten, maar minder acuut toxisch voor zoogdieren en andere gewervelden dan eerder toegelaten insecticiden zoals organofosfaten. Daarnaast konden ze systemisch worden toegepast (bijv. via zaadcoating), waardoor minder vaak gespoten hoefde te worden, waardoor de blootstelling van het milieu lager werd ingeschat. Ook werd gedacht dat ze een geringere impact hadden op niet-doelorganismen en dus een veiliger alternatief vormden. (ref: Thompsno et al. 2020). Later onderzoek liet echter zien dat deze middelen persistent en mobiel zijn in bodem en water, waardoor ze zich wijd verspreiden in het milieu. Doordat ze systemisch zijn, komen ze ook in nectar en pollen terecht, wat schadelijk is voor bestuivers zoals bijen. Bovendien blijken ze al in lage concentraties toxisch voor veel niet-doelorganismen, zoals aquatische insecten en andere soorten. Hierdoor bleek dat hun totale ecologische impact groter is dan aanvankelijk gedacht en daarmee dus niet zo milieuvriendelijk als eerder werd aangenomen (ref: Vijver et al. 2017).

Voorbeeld 3 In geval van bestrijding van de Suzukivlieg in de kersenteelt wordt al meer dan tien jaar jaarlijks een noodtoelating toegestaan voor de middelen Exirel of Tracer, die in principe niet meer toegelaten waren. Dit, terwijl ondertussen het areaal kersenteelt tussen 2000 en 2024 bijna verdrievoudigd is (ref: CBS, 2024) en er sprake is van structurele nalevingsproblemen (ref: NWWA, 2024).

Voorbeeld 4 De Europese Commissie heeft in een evaluatie uit 2020 zelf een aantal oorzaken van de vertragingen bij de (her)beoordeling van pesticiden vastgesteld:

- Gebrek aan middelen en capaciteit in lidstaten (p.21), terwijl de EC zelf heeft aangegeven dat met vijftig experts (twee per lidstaat) de capaciteitsproblemen opgelost zijn (EFSA in hoorzitting Franse hof 2023) en dat er bovendien gekeken kan worden naar automatisering en stroomlijnen van procedures
- Gebrek aan nauwkeurigheid en volledigheid in aanvraagdossiers door fabrikanten (p.7), wat beslag legt op capaciteit en verdere vertragingen in de hand werkt.
- Onevenredige verdeling over lidstaten van de kosten en de werklust voor de (her)beoordeling van middelen
- In een aantal lidstaten zijn de geïnde vergoedingen onvoldoende om kostendekkend te zijn.
- In een aantal lidstaten worden de geïnde vergoedingen niet toegekend aan de autoriteiten die belast zijn met de uitvoering van de werkzaamheden (p.6)

Voorbeeld 5 De Europese Ombudsman concludeerde al bij eerdere Omnibus-pakketten dat de Commissie niet aan de beginselen van goed bestuur voldoet. Volgens een juridische opinie is ook het *Food and Feed Omnibus Safety*-pakket onrechtmatig en mogelijk niet verenigbaar met het voorzorgsbeginsel, en met het in het EU-recht en in de Verordening 1107/2009 vastgelegde beschermingsniveau. Daarnaast is het pakket tot stand gekomen zonder evenwichtige belangenafweging. Er was geen openbare consultatie en een impactbeoordeling ontbreekt, terwijl aanzienlijke maatschappelijke gevolgen te verwachten zijn. Daarmee ondermijnt het voorstel de primaire doelstelling van Verordening 1107/2009, namelijk het waarborgen van een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid en het milieu tegen schadelijke bestrijdingsmiddelen. (ref: European Ombudsman 2025)

Appendix 2 Referenties

- Braun G, Herberth G, Krauss M, König M, Wojtysiak, Zenclussen A.C. & Escher B.I. (2024) Neurotoxic mixture effects of chemicals extracted from blood of pregnant women. *Science* 386 (6719) 301-309.
- Bruhl C.A., Bakanov N, Köthe S, Eichler L, Sorg M, Hörren T, Muhlethaler R, Meinel G & Lehmann G.U.C. (2021). Direct pesticide exposure of insects in nature conservation areas in Germany. *Scientific Reports* 11: (24144).
- De Vries A & Nuijen S. Gemeentelijke handleiding Regulering bestrijdingsmiddelen (2026).
- CBS 2024. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/32/oppervlakte-kersenteelt-bijna-verdrievoudigd-sinds-2000> (gecheckt op 20 April 2026)
- European Ombudsman 2025. <https://www.ombudsman.europa.eu/en/press-release/en/215989> (gecheckt op 20 April 2026)
- Meten = Weten (2025). Pesticiden op de Markerwadden (<https://metenweten.nl/page/rapport-marker-wadden>)
- NVWA. 2024. <https://www.nvwa.nl/actueel/nieuws/2024/11/25/inspectieresultaten-minder-dan-de-helft-van-de-kersentelers-leeft-voorwaarden-vrijgestelde-gewasbeschermingsmiddelen-na>. (Gecheckt op April 2026)
- Thompson, Darrin A., Hans-Joachim Lehmler, Dana W. Kolpin, Michelle L. Hladik, John D. Vargo Keith E. Schilling, Gregory H. LeFevre, Tonya L. Peeples, Matthew C. Poch, Lauren E. LaDuca, David M. Cwiertny and R. William Field (2020), A critical review on the potential impacts of neonicotinoid insecticide use: current knowledge of environmental fate, toxicity, and implications for human health. *Environmental Sciences: Processes and Impacts*, 22, 1315-1346
- Vijver M.G., Hunting E.R., Nederstigt T.A.P., Tamis W.L.M., Brink P.J. van den & Bodegom P.M. van (2017), Postregistration Monitoring of Pesticiden is Urgently Required to Protect Ecosystems, *Environmental Toxicology and Chemistry* 36(4): 860-865.